

АИТВ/СПИД

аурулардың алдын алу

Орындаған 603 группа

ЖОСПАР:

1. Жүре пайд боолған ЖИТС синдромы

1.1 Инфекция көзі

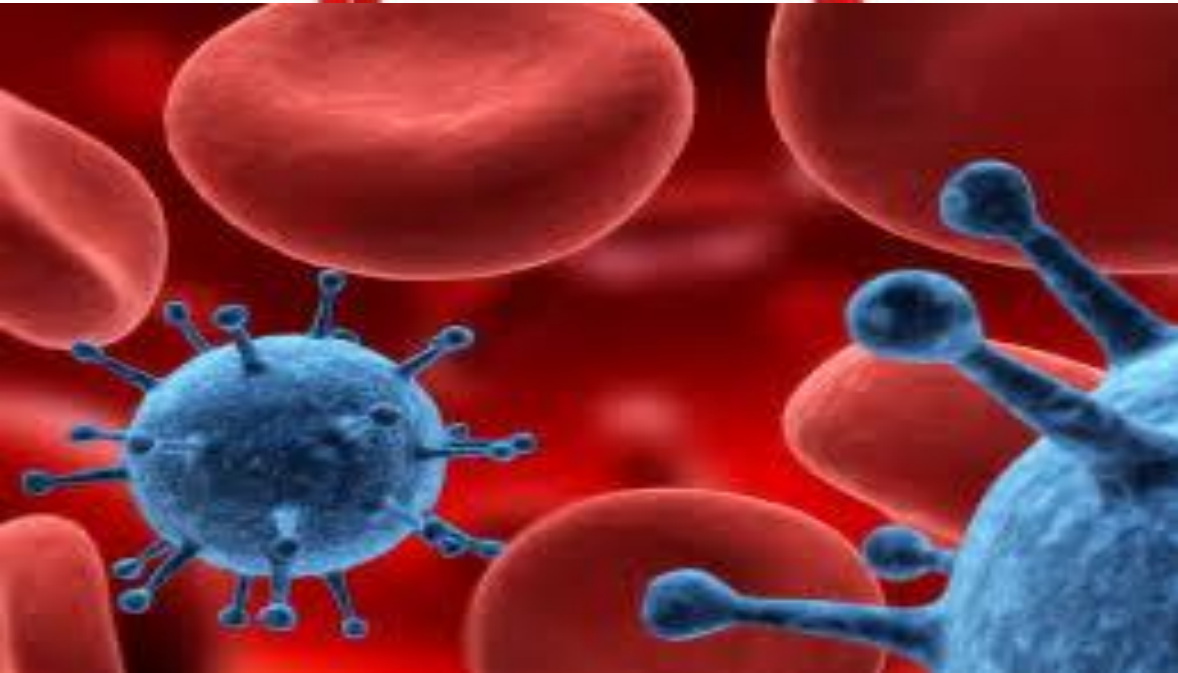
2. Жүгу жолдары

2.1 Жүгудан сақтану жолдары

2.2 Жеке басты қорғауға бағытталған шаралары

2.3 ЖИТС-тан қорғану

3. Қорытынды.

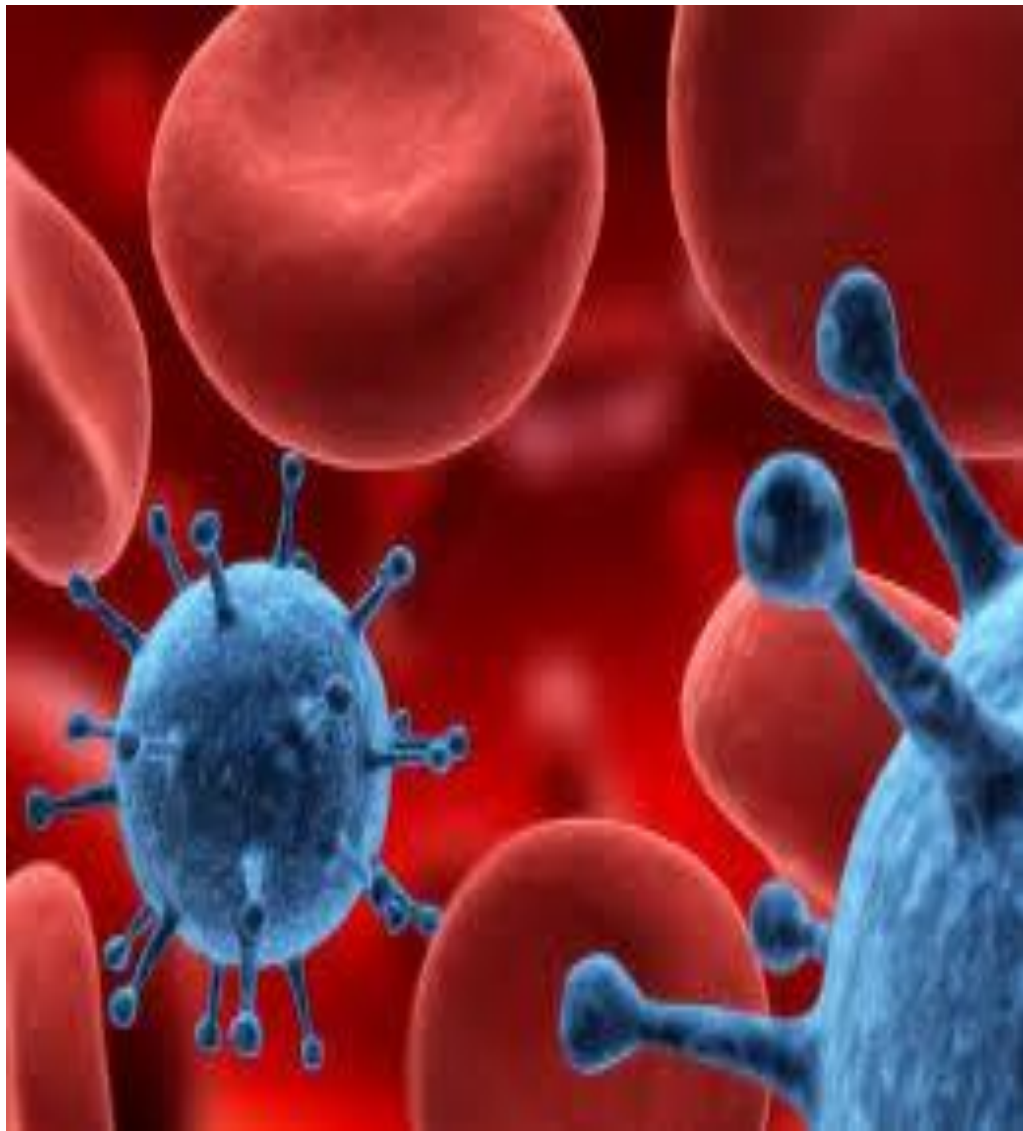
Мемлекеттің басты байлығы – адам десек, дені сау адам ғана ел қазынасы, ұлт болашағы бола алатыны белгілі. Бүгінде дерттің түрі көп. Заман жақсарып, техника дамып, мүмкіндіктер молайып жатса да, көбісінің дауасын таба алмай дал болудамыз. Солардың бірі – АИТВ /СПИД ауруы.

Бүгінгі таңда АИТВ жұқпасы дүние жүзінде соның ішінде Қазақстанда да өзекті мәселелердің қатарында болып отыр.

ҚР «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» кодексі бекітілді, онда АИТВ-инфекциясы және СПИД-ң алдын алу және емдеу мәселелері қосылған.

Инфекцияның таралуын тоқтататын нәтижелі дәрілік құралдар мен вакцина таппағанша СПИД-тен қорғанудың ең тиімді тәсілі ол – адамның иммун тапшылығы вирусын жұқтырмау. АИТВ ның жұғу жолдары өте жақсы зерттелген және біздің негізгі мақсатымыз – жаңа жұқтыруларды болдырмау, алдын алу болып табылады.

АИТВ — адамның иммундық тапшылық вирусы, ХХ ғасырдың 80-жылдарының басынан бастап танымал. АИТВ ағзаға түскен кезде біздің аурудан және жұқпадан қорғайтын иммундық жүйені бұзады. Уақыт өте келе АИТВ-мен жұқпаланған адам жиі ауыратын болады. ЖИТС диагнозы (жұқтырылған иммундық тапшылық синдромы) жұқпаланғаннан кейін әдетте бірнеше жыл өткесін қойылады.

ЖИТС – адамның иммундық жүйесінің бұзылуынан пайда болатын ауру. Иммундық тапшылық әсері салдарынан бір немесе бірнеше қауіпті аурулар дамуы мүмкін (пневмония, туберкулез, рак және т.б.), бұл аурулармен адам ағзасы күресе алмайды. АИТВ — ЖИТС-тың басты себебі болып табылатын індет.

Инфекция көзі

Вирус жұққан адам — вирус тасымалдаушылар, ЖИТС-пен ауырған адамдар инфекция жұқтыру көзі болып табылады. Ешқандай ауру белгілері байқалмайтындықтан әсіресе вирус тасымалдаушылар өте қауіпті. Вирус көп мөлшерде қанда, спермада, қынап кілегейінде, емшек сүтінде болады. Көз жасында, жұлын сұйығында, сілекейде өте аз мөлшерде болуы мүмкін

Жұғу жолдары. Медицинада дәлелденуі бойынша, ЖИТС-тің қазіргі кезде негізгі жұғу жолдары мынадай:

1. Жыныстық қатынас;
2. Вирустың бірден қанға түсуі (әртүрлі инъекциялар жасаған кезде т. б. жағдайларда)
3. Анасынан нәрестеге жұғу арқылы.

ЖИТС (СПИД) ауруына көбінесе нашақорлар шалдығады

АИТВ-ны қалай анықтауға болады?

Ағзада вирус бар жоғын жұқтырған соң 2 апта мен 3 ай аралығынан соң қанның арнайы анализі (АИТВ жұқпасына антиденелерге тест) көмегімен анықтауға болады. Алғашқы кезеңде жұқтырған адам вирусты басқа адамдарға жұқтырып жүреді және адам өзінің ағзасында вирустың бар немесе жоқ екенін біле алмайды. Вирус иммунды жүйеге еніп өмір сүреді және көбейеді. Осының нәтижесінде лимфунды жүйе жасушалары зақымданып олардың саны азаяды. Лимфоцит көмекшілердің санының қысқарғанына қарай қорғаныш жүйесі нашарлайды және ағза басқа түрлі ауруларға қарсы тұру мүмкіндігін жоғалтады.

ЖИТС-жұқтырылған иммундық тапшылық синдромы, АИТВ-ның ағзада дамуының соңғы сатысы. ЖИТС-пен ауыратындарда түрлі жұқпалы аурулардың қоздырғыштары тудыратын аурулар кездеседі. АИТВ жұққан соң ЖИТС-тың пайда болуына зақымданған ағзаның ерекшеліктеріне байланысты 2-4 жыл немесе оданда ерте уақыт керек. АИТВ жұқтырған адамдар басты кезеңде ауру адамға мүлдем ұқсамайды, толық еңбекке жарамдылығын сақтайды. Бастысы өздерін сау сезінгенімен олардың АИТВ-ны басқаларға жұқтыру мүмкіндіктері бар.

АИТВ/ЖИТС-емдеу кезінде «антиретровирустық терапия» қолданылады. Бұл препараттар АИТВ-ға нақты әсер етеді, оның ферменттерін жұмысын тоқтатып, жұқпаның дамуына жол бермейді. Ережеге сәйкес, бір уақытта бірнеше ретровирусқа қарсы әртүрлі класстағы дәрі-дәрмектер қабылданады. Құрамдастыру терапиясы әлде қайда пайдалы және қоздырғыштың емге деген тұрақтану мүмкіндігін қалдырады.

Егер АИТВ оң нәтижелі адамға АИТВ-жұқпасына талдау өткізуден кейін бірден ем қабылданбаса, бұл, ол адамға ешкім жәрдемдеспейді немесе дәрігердің ол адамда жұмысы жоқ дегенді білдірмейді. Көп жағдайда адамда АИТВ-ға бірінші рет талдау тапсырғанда көрсеткіштер басқа болып шығады. Ретровирусқа қарсы терапия дәрігердің тағайындауы, мамандардың қадағалауы бойынша нұсқаулыққа сәйкес қатаң түрде қолданылады. Егер дәрі-дәрмекті дұрыс тәртіпте қолданбаса, **ол күшін жоғалтады.** Сонымен қатар, антиретровирусты дәрі-дәрмекті қабылдауда кері әсерлері байқалуы мүмкін. Дұрыс комбинацияны маман таңдауы қажет. Дәрі-дәрмек күшінің нәтижесі, қоздырғыштың жүктеме терапиясында, яғни бірінші айда бірден төмендеуі және белгісіз болып келеді.

Әртүрлі инфекциялардан сақтанудың ең тиімді тәсілі — вакцина егу. Алайда вакцина дайындау бағытында тыңғылықты зерттеулер жүргізіліп жатса да, ондай профилактикалық препарат алу әзірше қолдан келмей отыр.

ЖИТС-пен науқастанудан сақтанудың маңызды шаралары мыналар:

1. Әлеуметтік, халықаралық, мемлекеттік шаралар;
2. Жеке басты қорғауға бағытталған шаралар.

Жеке бас профилактикасы қарапайым әрі денсаулық үшін ұтымды.

1. Салауатты, әдепті өмір сүру;
2. Кездейсоқ жыныстық қатынастан жақындасудан сақ болу (жыныстық партнер көп болған сайын ЖИТС жұқтыру қаупі арта түседі. Г. В. Сколубовичтің (1989) айтуы бойынша, «Жыныстық тәртіпсіздік, нашақорлық және жезөкшелік — ЖИТС вирусын жұқтыру кепілі»);
2. Стерильденбеген немесе кездейсоқ біреудің шприцін, қайшысын, сақал алғышын және басқа да құрал-жабдықтарын пайдаланбау;
3. Әсіресе терісі, шырышты қабаттары зақымданған жағдайда бөтен біреудің қанымен, бөлінділерімен жанасудан абай болу;
4. Қан құйғанда немесе донор қанынан дайындалған препараттар қабылданғанда олардың АИВ-ке тексерілгеніне көз жеткізу (ол үшін қолданылған қанның сериялық нөмерін жазып алыңыз);
5. Маникюр, педикюр жасайтын құралдардың стерильдігіне көңіл аудару;
6. ЖИТС вирусын жұқтырып алдым-ау деген күмәнді жағдайда міндетті түрде дәрігерге көріну.

АИТВ-инфекциясы эпидемиясымен және оның зардатарымен күресу:

1. Қауіпсіз жыныстық мінез-құлықты үйрету, жыныстық жолмен таралатын басқа да ауруларды емдеу;
2. Қаннан дайындалған препараттардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету.
3. АИТВ-инфекциясының босанғанға дейінгі таралуын ескерту, әйелдерге, АИТВ жұқтырған науқастарға кеңес беру;
4. АИТВ-инфекциясымен науқастарға медициналық көмек және әлеуметтік қолдауды ұйымдастыру;

ЖИТС — көп жағдайда өлімге соқтыратын аса қатерлі вирустық дерт. Қазақстанда осы қауіпті ауруға қарсы күрес жүргізу мақсатымен мамандандырылған жаңа қызмет жүйесі құрылды. Осындай қызмет жүйесінің күнделікті жұмысын Республикалық ЖИТС-тен сақтандыру комитеті басқарады. Бұл комитеттің ең басты мақсаты — ЖИТС вирусын жұқтырған адамды табу, оны тексеру және емдеуді жоспарлы түрде ұйымдастыру. Қазіргі кезде республикамызда ЖИТС-тен қорғану жөнінде жұмыс жүргізетін 20 орталық және 80 лаборатория бар.

Олардың жұмыс бағыттары мынадай:

Вирус жұғу мүмкіндігі бар «қатерлі топтарға» жататын адамдарды тексеріп, вирус жұққан адамдарды дер кезінде тауып отыру;

Ауру ошағын анықтап, дәрігерлік бақылауға алып, вирустың әрмен қарай тарауына, яғни басқа адамдарға жұғуына мүмкіндік бермеу жұмыстарын ұйымдастыру.

Зейін қойып
тамашалағаныңызға
рахмет!

Жизнь должна быть цветной!

Серебряков И.